

Ellen Key. Skönhet för alla. Med förord av Claudia Lindén. Varsamt bearbetad av Hedda Jansson. Alvastra förlag.

När Ellen Key gick ur tiden 1926 begravdes hon enligt egen önskan utan all flärd. Hennes kista av ek vilade på en bädd av vildblommor och grönt fram barndomshemmet. När jag läser "Skönhet för alla" som Ellen Key publicerade 1899 kommer jag att tänka på denna hennes sista önskan. Ellen Keys sinne för det enkla men också estetiskt sköna följde henne verkligen livet igenom. "I skönhet för alla" beskriver hon hur ett hem ska möbleras, tapetseras, målas och inredas för att vara både funktionellt men också tilltalande vackert. Nu finns denna lilla skrift tillgänglig på nytt genom Alvastra förlag med ett suveränt förord av Claudia Lindén och i varsam språklig bearbetning av doktoranden Hedda Jansson.

Detta är en bok som är förbluffande modern med ett tilltal som landar rakt in i vår verklighet. På ytan låter Ellen Key som en blandning av en modebloggare, Magdalena Ribbing och Ingvar Kamprad. Det ska vara möbler i enkel design och tillgängliga för alla. Pekkinnarna finns där med en paternalistisk och maternalistisk ton. Men läser man Ellen Keys text mer ingående och gärna med hjälp av Claudia Lindéns förord så ser man den feministiska estetiken. Det goda hemmet skulle vara tillgängligt för verkligen alla. Privatlivet var poetik för Key. Den funktionalistiska stilen var ämnad för att befria kvinnan från hennes traditionella roll i hemmet. Dammsamlade kitsch och pråliga skrytföremål förkastades av Ellen Key. Trots att hon ibland låter förnumstig och mästrande är boken en längtan efter frihet och individualism; "Ett rum får en själ först när en människa där röjer sin själ". Det är den egna personligheten som ska ge sig tillkänna i rummets möbler och konst; "Vid valet av sådana konst saker måste jag naturligtvis säga vad jag själv tycker är vackert, inte vad jag vet att andra tycker är vackert".

Sådan var Ellen Key. Ett starkt sinne för de sköna och estetiskt vackra men med ett långt större djup för människans frihet och rätt att gestalta sitt eget liv. Alltid med kvinnan men också barnen i centrum. En författare även för vår tid. En bok för alla som står i begrepp att inreda eller förändra sitt hem.

Jakob Carlander